

Vlaanderse koekoek

Het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) door SLE
is erkend door de Vlaamse overheid

Doel

Instandhouding lokaal ras

Eigenschappen

Herkomst De Vlaanderse of Vlaamse koekoek is eigenlijk een streekras dat op zich nooit veel betekenis gehad heeft in de Belgische pluimveegeschiedenis. Het feit dat hij de directe voorouder is van het Mechels hoen geeft dit ras wel enig aanzien.

Oorspronkelijk kwam de Vlaanderse koekoek niet alleen voor in Vlaanderen maar ook in Frans-Vlaanderen. Eigenlijk hebben de Fransen beter zorg gedragen voor de 'Coucou des Flandres' dan de Vlamingen zelf. Toen het ras een aantal jaren geleden ook in Frankrijk dreigde uit te sterven, heeft een Franse fokker nog snel enkele exemplaren uit Vlaanderen gehaald voor het ras ook bij ons verdwenen was. Intussen zijn er enkele jaren geleden terug enkele dieren uit Frankrijk naar België gekomen en zijn er ook in Vlaanderen weer enkele fokkers van dit rustieke hoen. Om de inteeltschade te beperken, hebben Vlaamse fokkers gebruik gemaakt van het Mechels hoen om de Vlaanderse koekoek er weer bovenop te helpen. De Franse fokkers gebruikten dan weer de Poule de Rennes.

Vlaanderse koekoek

Algemeen voorkomen

Middelgroot, middelhoog gesteld, tamelijk fors hoen. Rechthoekig van bouw met diepe, brede borst, vrij korte vlakke rug en vrij hoog gedragen volle staartpartij. De middelgrote enkele kam moet rechtop staan bij de haanen bij de hen lichtjes omvallen.

Eigenschappen

- gehard, vroegrijp ras
- vliegt

- levendig maar niet schuw dier
- groeit snel en levert vlees van heel goede kwaliteit
- kan zelf instaan voor het uitbroeden en grootbrengen van de kuikens
- dubbeldoelras, de haantjes bereiken een gewicht van om en bij de 2 kg op een leeftijd van ongeveer 4 maanden
- legt 150 crèmekleurige eieren/jaar van een 60 gram, goede winterleg

Uiterlijk haan

- **kam:** enkel, middelgroot en recht met regelmatig gevormde kamtanden. Kamhiel vrij van de schedel, horizontaal gedragen en zonder insnijdingen; felrood van kleur
- **kop:** middelgroot
- **gezicht:** glad, fijn van weefsel, levendig rood van kleur, bezel met kleine donsveertjes
- **snavel:** krachtig, niet te lang, licht gebogen: wit, iets grijszwarte streping is toegestaan
- **kinlellen:** middellang, langwerpig, fijn van weefsel en levendig rood van kleur
- **oorlellen:** rond, klein, levendig rood van kleur
- **ogen:** levendig, oranje-rood
- **hals:** middellang, een weinig gebogen
- **romp:** vrij breed, diep, enigszins rechthoekig van bouw en met horizontale houding
- **rug:** vrij kort en vlak
- **borst:** breed en diep
- **vleugels:** goed aangesloten aan het lichaam
- **staart:** middelmatig ontwikkeld, vrij hoog gedragen onder een hoek van 45 graden
- **benedendijen:** vrij stevig, niet te lang; voor een deel schuilgaand in de flank-bevedering
- **loopbenen:** middellang, stevig, onbevederd, witroze
- **tenen:** goed gespreid, witroze
- **bevedering:** vol, glad aanliggend, donspartij gesloten
- **halsbehang:** goed ontwikkeld, reikend tot op de schouders zonder ze te bedekken
- **zadelbehang:** middellang, overgang naar staart goed opvullend

Uiterlijk hen

Behalve de secundaire geslachtsverschillen, dezelfde kenmerken als bij de haan, met uitzondering van:

- **romp:** breed, diep en gestrekt, enigszins rechthoekig van bouw, vrij goed ontwikkelde legbuik
- **kam:** enkel, middelgroot, met regelmatig gevormde kamtanden, lichtjes omvallend, felrood van kleur
- **staart:** gesloten en minder hoog gedragen dan bij de haan

Kleurslag

Erkende kleurslagen (1): koekoek. (Zie algemene kleurbeschrijving)

Gewichten

Jonge haan 3,00 kg
Jonge hen 2,50 kg

Overjarige of oude haan 3,50 kg
Overjarige of oude hen 3,00 kg

Te vermijden fouten

Te weinig gewicht; smalle bouw; onvoldoende borstdiepte; te hoog gesteld; veel te hoge of te lage staartdracht; te weinig ontwikkelde staartpartij bij de haan; lichte oogkleur; wit in de oren.

Zware fouten

Witte oortellen; sporen van geel pigment in de snavel, benen of huid; stoppels op de loopbenen of tenen.

Status

Bedreigd.

Geografisch

Een twintigtal fokkers bekend verspreid over Vlaanderen, voornamelijk in Oost- en West-Vlaanderen.

Systeem van identificatie - niet-verwijderbare ring

Pluimvee dat gehouden wordt op het eigen erf dient niet identificeerbaar te zijn en bij het verhandelen van dieren van de ene fokker naar de andere moeten de dieren ook niet identificeerbaar zijn. Maar van zodra dieren naar een verzameling (tentoonstelling of verkoopsmarkt, ...) gaan, moeten ze identificeerbaar zijn met een niet-verwijderbare pootring. SLE verdeelt ringen die ook op pluimveetentoonstellingen aanvaard worden (EE-ringen). Daarnaast heeft SLE ringen voor dieren van eigen kweek die bestemd zijn voor huis- tuin- en keukengebruik.

De ringmaat voor de Vlaanderse koekoek: 20 mm (haan) en 18 mm (hen).

De wet zegt het volgende: ***“Het verhandelen van pluimvee en hobbypluimvee naar en door ‘hobbyhouders’, al dan niet via de markten, is verboden, met uitzondering van de afwijkingen.”***

De afwijkingen:

1) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van pluimvee en hobby pluimvee, al dan niet via de markten, door een **pluimveehandelaar** toegelaten onder de volgende bijkomende voorwaarden:

De pluimveehandelaar kan enkel pluimvee en hobbypluimvee verhandelen dat afkomstig is van:

- a) een houder van **pluimvee geregistreerd in Sanitel**.
- b) een houder van **hobbypluimvee geregistreerd in Sanitel**, op voorwaarde dat deze al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiters van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd. De aangekochte dieren waren bovendien minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd.
- c) een houder van **hobbypluimvee, die niet in Sanitel geregistreerd** is, op voorwaarde dat:
 - de verhandelde kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen individueel geïdentificeerd zijn met een gesloten **niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoötechnische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.

- deze de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND heeft laten **vaccineren**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.
 - de aangekochte dieren ten minstens 15 dagen en maximum 9 maanden voor de aankoop gevaccineerd waren.
- 2) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee, al dan niet via de markten, **door een in Sanitel geregistreerde hobbyhouder** toegelaten onder de volgende voorwaarden:
- a) De houder is verplicht om al zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwerg- kwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen door een erkende dierenarts te laten vaccineren tegen ND. Deze vaccinatie gebeurt ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie wordt door de erkende dierenarts geattesteerd.
 - b) Voor het verhandelen naar een handelaar, moeten de verhandelde dieren volgens de instructies vermeld onder punt 1.c al tenminste 15 dagen en maximum 9 maanden gevaccineerd zijn.
 - c) Voor het verhandelen naar een andere houder van hobbypluimvee, al dan niet in Sanitel geregistreerd, moeten de verhandelde dieren gevaccineerd zijn volgens de instructies vermeld onder punt 1.c.
- 3) In afwijking van het algemeen verbod, is het verhandelen van hobbypluimvee door **een niet in Sanitel geregistreerde hobbyhouder**, met uitzondering van de verkoop via de markten, toegelaten onder de volgende voorwaarden:
- a) **De houder kan zonder voorwaarden zijn hobbypluimvee direct verhandelen met een andere hobbyhouder.**
 - b) De houder kan zijn kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels (met uitzondering van dwergkwartels), fazanten, patrijzen, loopvogels, duiven van het geslacht Columba en pauwen verhandelen **aan een pluimveehandelaar** op voorwaarde dat:
 - i. deze dieren individueel **geïdentificeerd zijn met een gesloten niet-verwijderbare pootring**, verdeeld door een erkende vereniging als bedoeld in het koninklijk besluit van 2 juni 1998 betreffende de zoö- technische en genealogische voorschriften voor de verbetering en de instandhouding van de pluimvee- en konijnenrassen of in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor landbouw nuttige huisdieren.
 - ii. de verhandelde vogels door een erkende dierenarts tegen ND werden **gevaccineerd**. Deze vaccinatie gebeurde ten minste één keer per jaar met een geregistreerd geïnactiveerd vaccin, met een interval van maximum 12 maand tussen 2 opeenvolgende vaccinaties en volgens de instructies en het entschema vermeld in de bijsluiter van het gebruikte vaccin. De vaccinatie werd door de erkende dierenarts geattesteerd.

Systeem voor registratie van afstamming

Steunpunt Levend Erfgoed vzw gebruikt een eigen softwaresysteem om het Vereenvoudigd Beheer van Neerhofdieren (VBN) te kunnen doen. Het is een eenvoudig systeem dat enkel beoogt te registreren wie welke dieren houdt en

hoeveel. Identificatie van de dieren is voor dit systeem niet nodig aangezien volgende gegevens door de fokker zelf kunnen ingevoerd worden. Iedereen die een account aanmaakt via www.sle.be en mijnSLE kan gratis het programma gebruiken. SLE-lidmaatschap is niet vereist.

In de databank volgende gegevens bijgehouden:

- de eigenaar
- het ras
- de kleurslag

Verder kan geantwoord worden op volgende vragen:

- Ik heb een idee van het aantal jonge en volwassen dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal dieren per geslacht
- Ik heb alleen een idee van het aantal jonge en volwassen dieren
- Ik moet me beperken tot een globaal aantal dieren

Steunpunt Levend Erfgoed vzw werkt aan een nieuw patrimoniumbeheerprogramma waarin het ook voor neerhofdieren mogelijk zal zijn dieren op individuele basis te registreren en afstammingsgegevens zullen kunnen bijgehouden worden.

Selectie- en fokdoelstellingen

De Vlaamse koekoek is een dubbeldoelras, legt crèmekleurige eieren van een 60 gram en levert vlees van heel goede kwaliteit. Het doel van de fokkerij is de instandhouding met behoud van de kenmerken en de nutsdoelen.

De gezondheid van de dieren is van groot belang binnen de stamboekfokkerij. Fokkers worden geadviseerd om enkel dieren in te zetten met een probleemloze gezondheid die een minimum aan diergeneeskundige zorg vereisen en die geen zoötechnische gebreken vertonen.

Bijzondere aandacht gaat naar de soliditeit van het geraamte: geen krom borstbeen, geen kromme benen of tenen, geen X- of O-benen, geen karperrug, geen splitvleugels, kruisbekken... Doordat bij pluimvee meer lijnenteelt voorkomt, is grote aandacht nodig bij het beoordelen van de nakomelingen en kunnen genetische afwijkingen niet gebruikt worden voor de fok.

Van inteelt is sprake als twee dieren met elkaar worden gepaard die familie van elkaar zijn. Bij lijnenteelt wordt hetzelfde gedaan. Het verschil tussen inteelt en lijnenteelt betekent in de praktijk meestal een verschil in gradatie. Bij het toepassen van lijnenteelt is de achterliggende gedachte veelal om daarmee goede eigenschappen te 'verankeren' en zo zekerheid in de vererving te creëren.

Maar lijnenteelt en zeker inteelt geeft een verhoogde kans op het optreden van erfelijke afwijkingen en het optreden van inteeltdepressie (voornamelijk terug te zien in verminderde vruchtbaarheid en vitaliteit). Op populatieniveau is een verkleining van de genetische spreiding (dieren in de populatie worden steeds meer familie van elkaar).

Inteelt en lijnenteelt is af te raden als het om de instandhouding van het ras gaat.